

รายวิชาศิลปะ

รหัสวิชา ศ๑๕๑๐๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

เรื่อง ความสมดุล

ครูผู้สอน ครูทินกร ปิ่นทอง

ครูวรรณญา เฟื่องชูนุช

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. ระบุปัญหาการจัดความสมดุลในองค์ประกอบภาพ

๒. สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ด้วยหลักการ จัดวางภาพให้เกิดความสมดุล

๓. สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ด้วยหลักการ จัดวางภาพให้เกิดความสมดุล

กิจกรรมตะกร้าสองใบ

ครูมีตะกร้า ๒ ใบ และสิ่งของต่าง ๆ ให้นักเรียนเลือกนำสิ่งของ
เหล่านั้นใส่ในตะกร้า และตอบคำถามต่อไปนี้

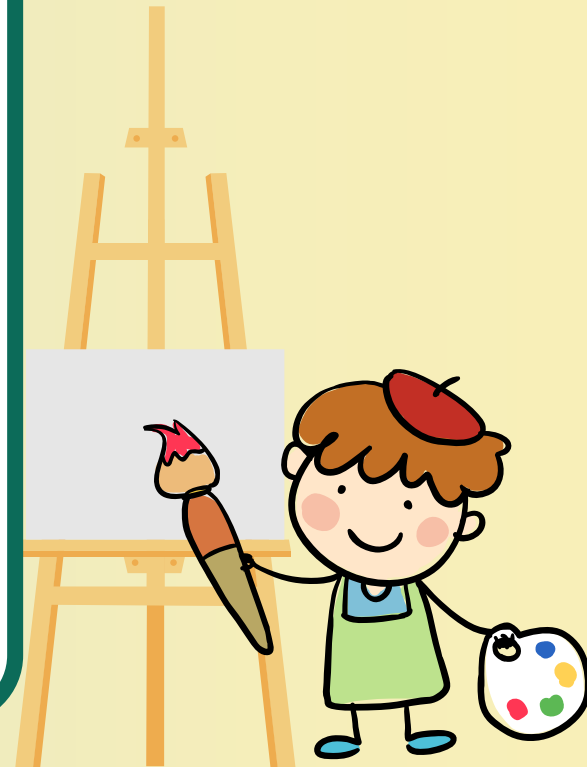
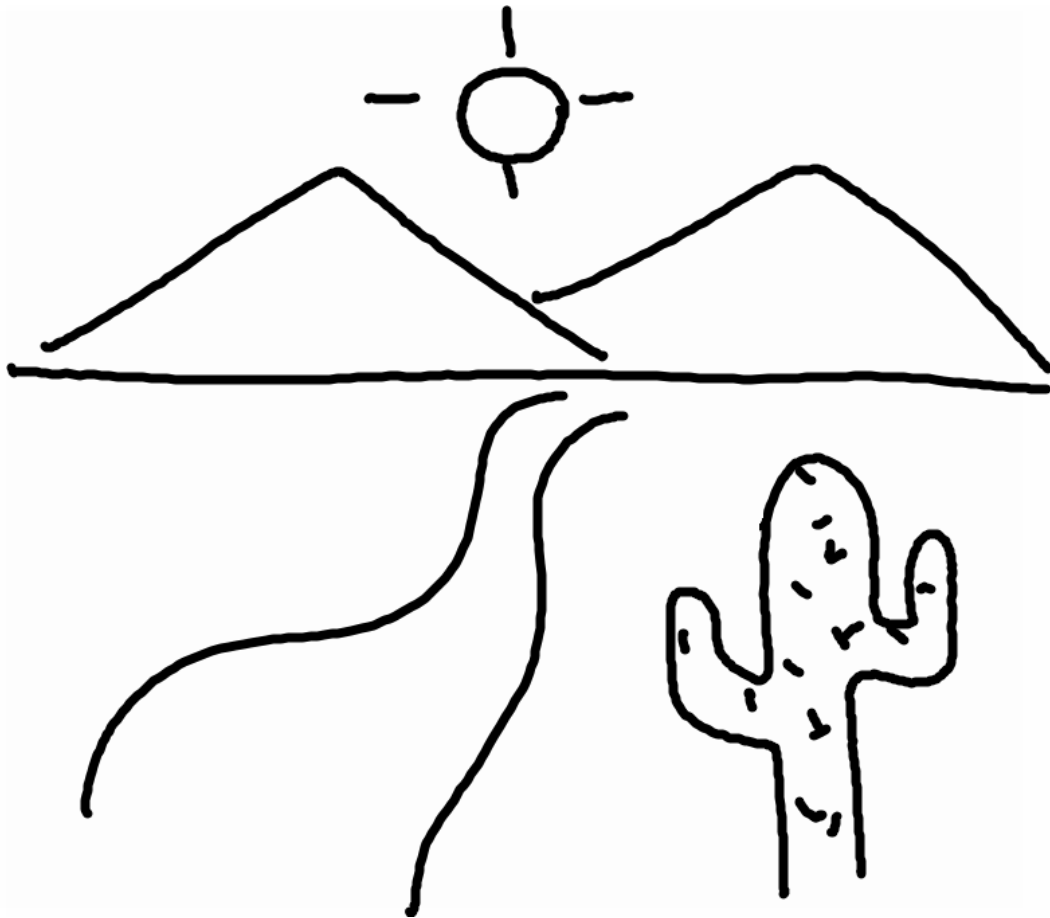

คำถามชวนคิด

ความสมดุลคืออะไร ?

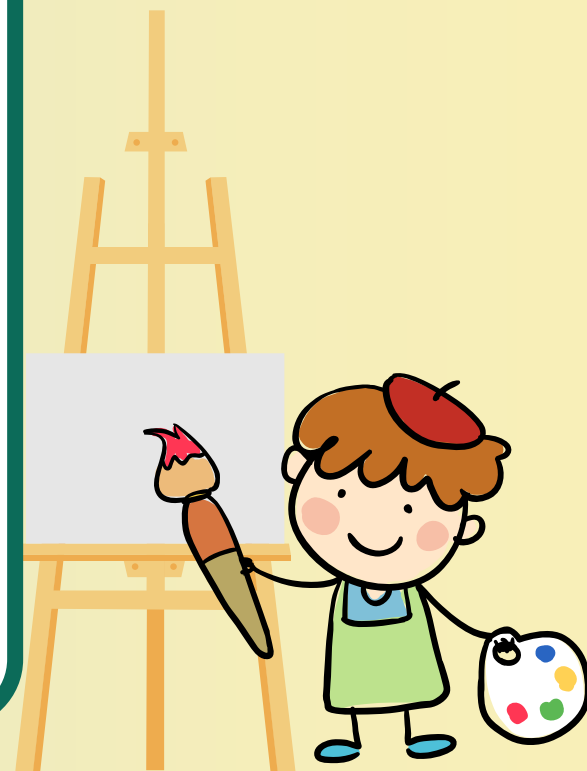

ภาพต่อไปนี้มีปัญหาการจัดองค์ประกอบหรือไม่

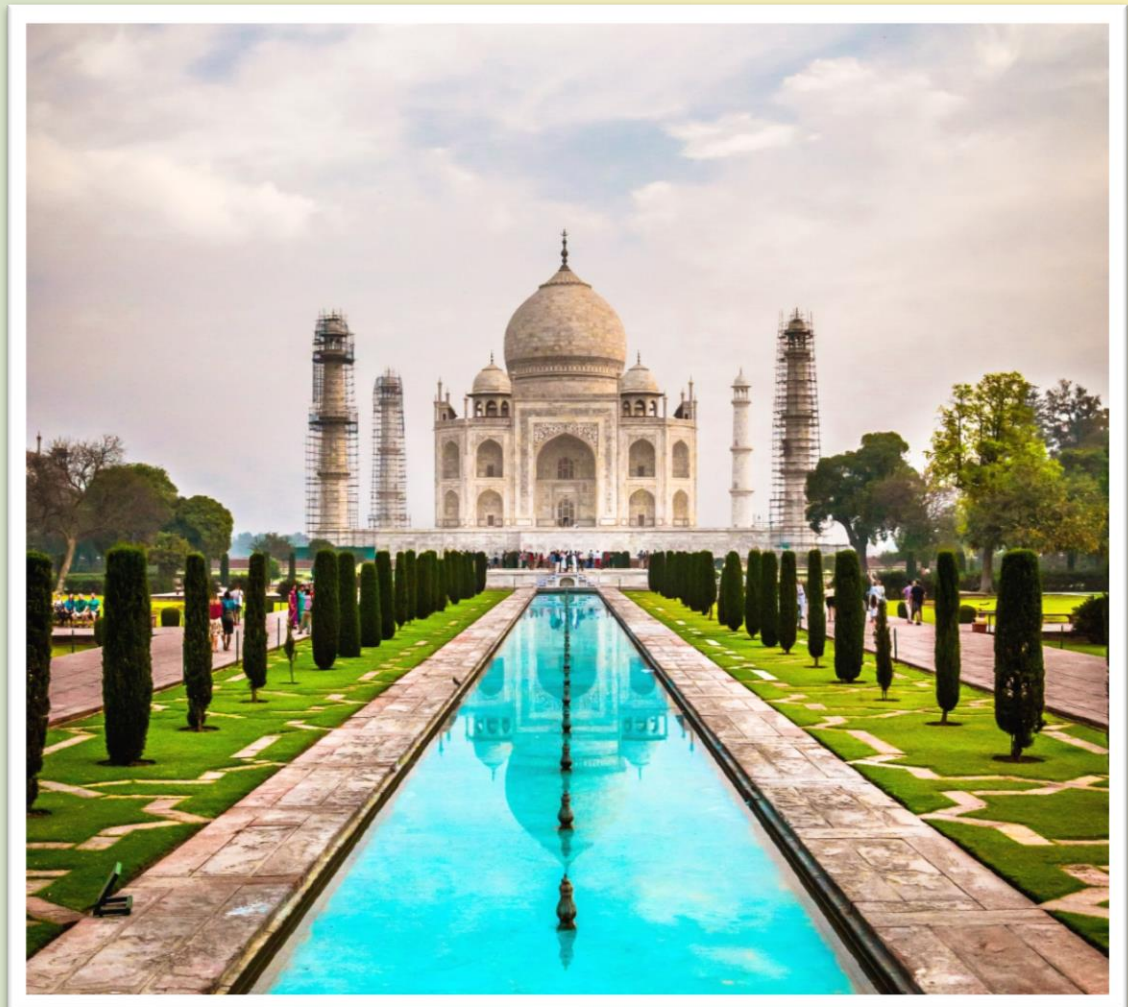
ความหมายของความสมดุล

ความสมดุล หรือ ดุลยภาพ (Balance) หมายถึง น้ำหนักที่เท่ากันขององค์ประกอบ ไม่เอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง ในทางศิลปะยังรวมถึงความประสานกลมกลืนพอเหมาะพอดีของส่วนต่าง ๆ ในรูปทรงหนึ่ง การจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ลงในงานศิลปะนั้นจะต้องคำนึงถึงจุดศูนย์ถ่วงในธรรมชาติ ทุกสิ่งที่ทรงตัวอยู่ได้โดยไม่ล้มเพราะมีน้ำหนักเฉลี่ยเท่ากันทุกด้าน

ความสมดุลแบบสมมาตร

ความสมดุลแบบซ้ายขวาเหมือนกัน คือ การวางรูปทั้งสองข้างของแกนสมดุล ลักษณะแบบนี้ใน ทางศิลปะมีใช้น้อย ส่วนมากจะใช้ในลวดลายตกแต่งในงาน สถาปัตยกรรมหรือ ในงานที่ต้องการดูลย ภาพที่นิ่งและมั่นคงจริง ๆ

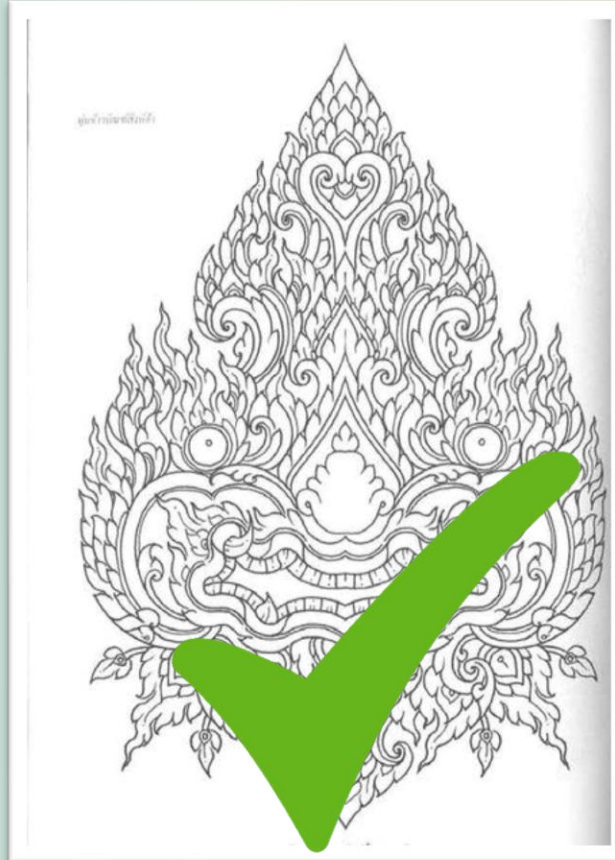
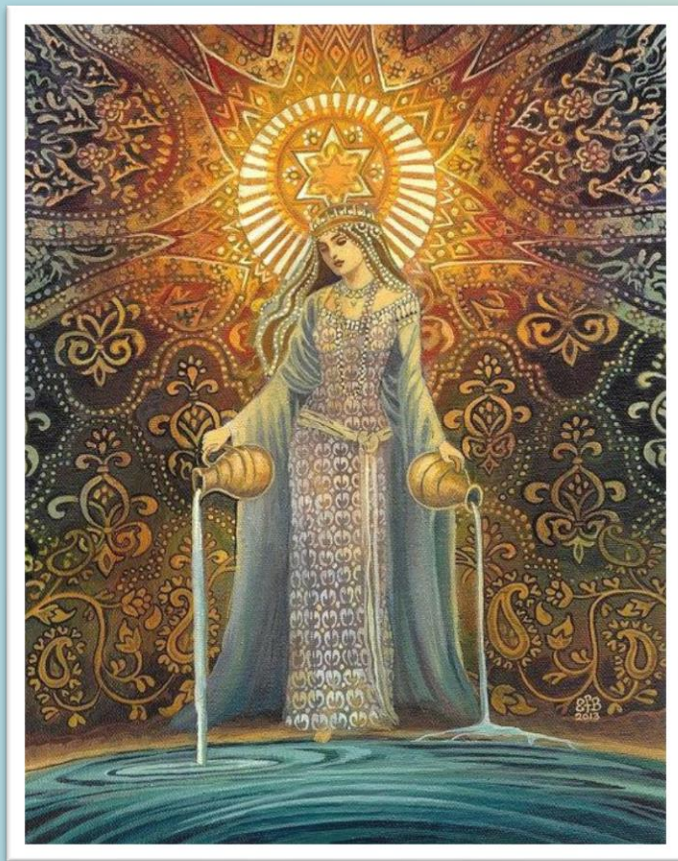

ความสมดุลแบบอสมมาตร

ความสมดุลแบบซ้ายขวาไม่เหมือนกัน
เป็นการสมดุลที่เกิดจากการจัดใหม่ของ
มนุษย์ ซึ่งมีลักษณะที่ทางซ้ายและขวาจะไม่
เหมือนกัน ใช้องค์ประกอบที่ไม่เหมือนกัน
แต่มีความสมดุลกัน อาจเป็นความสมดุล
ด้วยน้ำหนักขององค์ประกอบ หรือสมดุล
ด้วยความรู้สึกก็ได้

ภาพใดสมดุลแบบสมมาตร

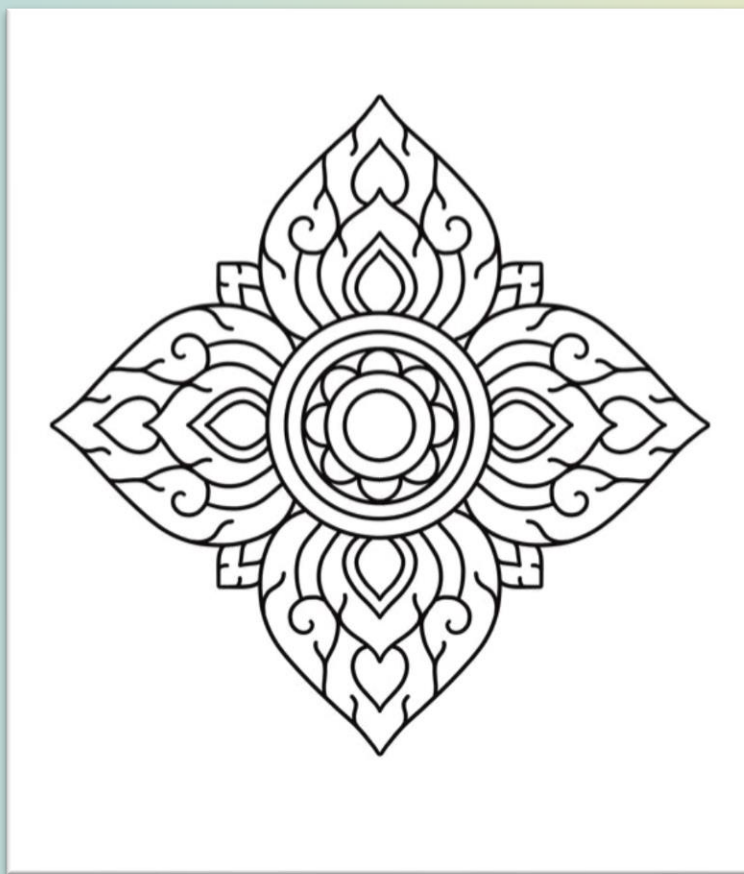
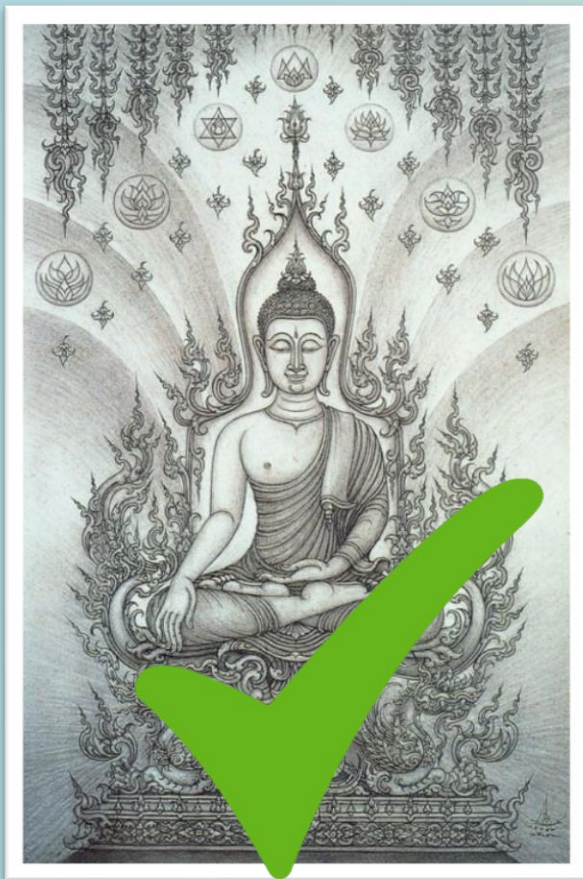

ภาพ ผู้หญิงถือหม้อน้ำ จาก <https://www.pinterest.com/pin/1072067886266382209/>

ภาพ ลายไทย จาก <https://www.pinterest.com/pin/855261785480916094/>

ภาพ ผู้หญิงถือตราชั่ง จาก <https://www.pinterest.com/pin/3025924719169874/>

ภาพไตรสมดุลแบบอสมมาตร

ภาพ พระพุทธเจ้า โดยเฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ รูปภาพโดย : REDSTARARMY | atcloud.com/

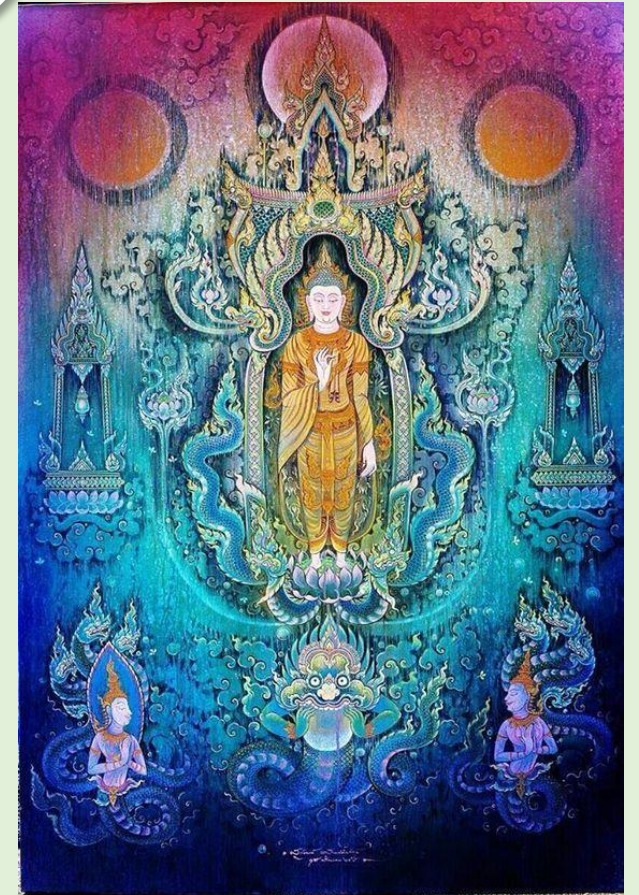
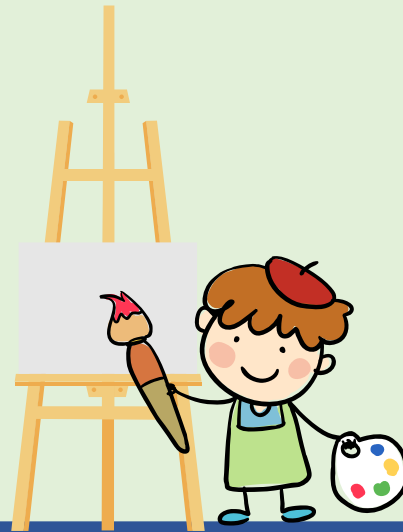
ภาพ ลายประจำยาม จาก<https://www.pinterest.com/pin/595952963191750903/>

ภาพ ลายไทย จาก <https://www.pinterest.com/pin/656399714437551639/>

คำถามชวนคิด

ภาพทุกภาพควรสมดุลกันหรือไม่ ?

ตอบ ภาพทุกภาพไม่จำเป็นต้องจัดองค์ประกอบภาพให้สมดุลเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้สร้างสรรค์ผลงานว่าต้องการนำเสนอภาพให้มีความรู้สึกแบบใด

ภาพวาดโดย อ.สุวัฒน์ แสนขัติยรัตน์ จาก

<https://www.pinterest.com/pin/341429215501759423/>

ตัวอย่างภาพวาดที่ใช้หลักความสมดุล

ตัวอย่างลายกระจังตาอ้อย

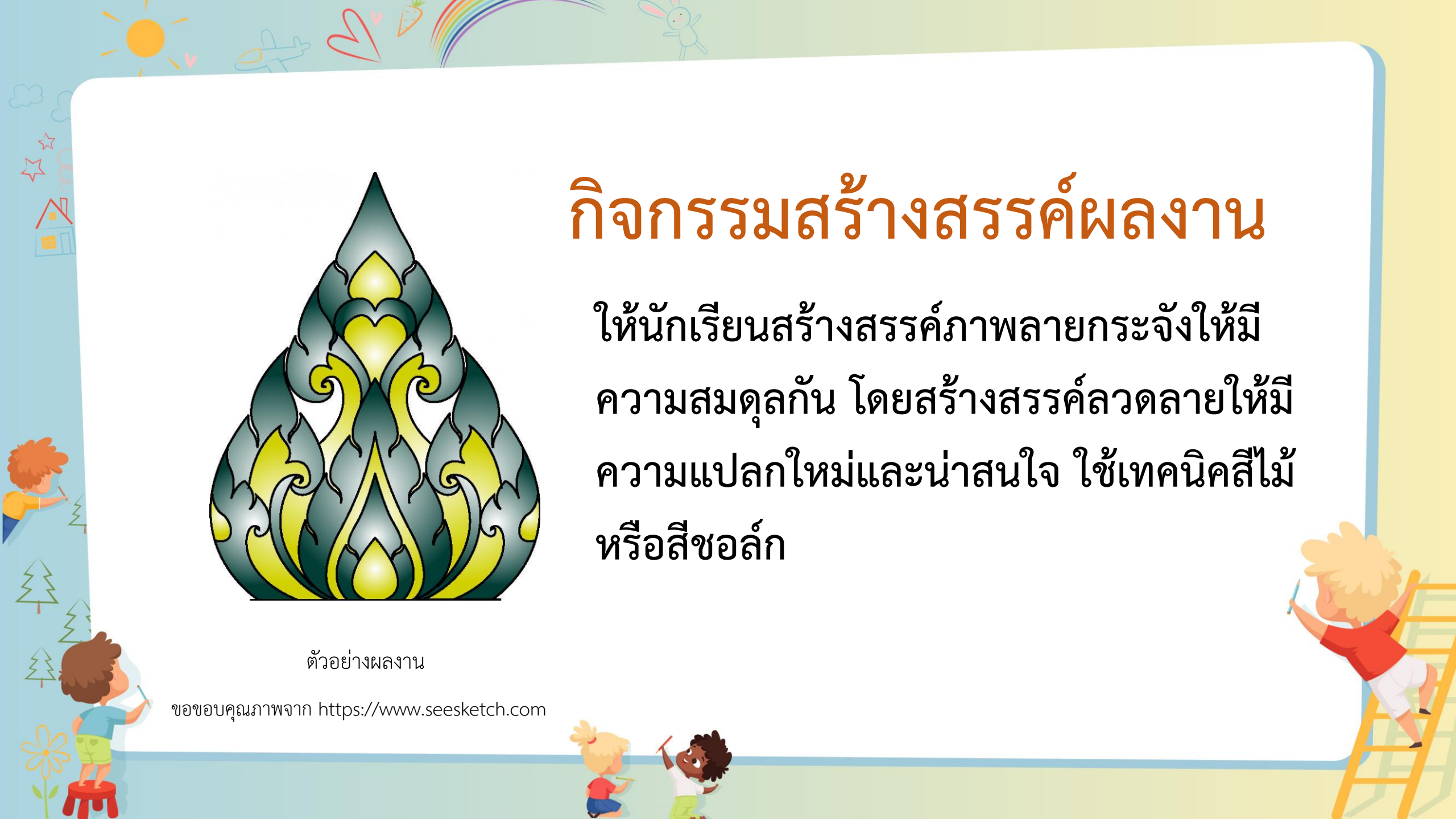

ตัวอย่างผลงาน

ขอขอบคุณภาพจาก <https://www.seesketech.com>

กิจกรรมสร้างสรรค์ผลงาน

ให้นักเรียนสร้างสรรค์ภาพลายกระจังให้มี
ความสมดุลกัน โดยสร้างสรรค์ลวดลายให้มี
ความแปลกใหม่และน่าสนใจ ใช้เทคนิคสีไม้
หรือสีชอล์ก

ขั้นปฏิบัติกิจกรรม

บทบาทนักเรียนปลายทาง

๑. นักเรียนเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เตรียมสมุดวาดเขียน ตีกรอบ เขียนชื่อ ชั้น เลขที่ให้เรียบร้อย
๒. นักเรียนสร้างสรรค์ภาพลายกระจังให้มีความสมดุลกัน โดยสร้างสรรค์ลวดลายให้มีความแปลกใหม่และน่าสนใจ ใช้เทคนิคสีไม้หรือสีชอล์ก
๓. นักเรียนนำเสนอผลงาน โดยบอกชื่อผลงาน เทคนิค แรงบันดาลใจ และความประทับใจ

บทบาทครูปลายทาง

๑. ครูให้นักเรียนเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และเตรียมสมุดวาดเขียน ตีกรอบ เขียนชื่อ ชั้น เลขที่ให้เรียบร้อย
๒. ครูปลายทางควบคุมดูแลนักเรียนให้ตั้งใจสร้างสรรค์ผลงาน
๓. ครูให้คำแนะนำหลังจากนักเรียนนำเสนอผลงาน

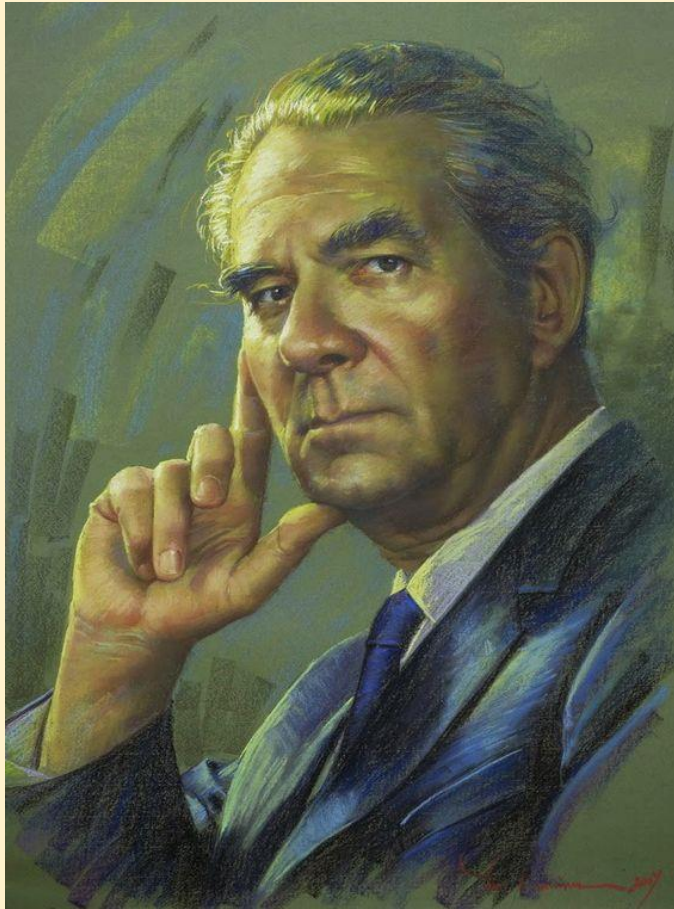

สรุปบทเรียน

การจัดความสมดุลของภาพ มักยึดจุดกึ่งกลาง
ของภาพเป็นหลัก แล้วจึงจัดแบ่งองค์ประกอบอื่น ๆ
จัดวางไว้ด้านบน ด้านล่าง ด้านซ้าย หรือด้านขวา
เพื่อให้มีน้ำหนักของภาพเท่ากัน และมี
ความกลมกลืนกัน

คำคมศิลปะประจำสัปดาห์

“อย่าถือว่าเราเป็นคนเก่ง ต้องศึกษา
เล่าเรียนอีกมาก ฉันทเองก็ยังศึกษา
หาความรู้ตลอดเวลา”

- อ.ศิลป์ พีระศรี -
บิดาศิลปะไทยร่วมสมัย

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่องภาพพิมพ์วัสดุธรรมชาติ

สิ่งที่ต้องเตรียมครั้งต่อไป
อุปกรณ์วาดเขียน กระดาษวาดเขียน
สีโปสเตอร์ วัสดุธรรมชาติ
เช่น ใบไม้ ดอกไม้

